

Yargıtay 21. HD., E. 2014/24224 K. 2015/18979 T. 22.10.2015

T.C. Yargıtay Başkanlığı - 21. Hukuk Dairesi

Esas No.: 2014/24224

Karar No.: 2015/18979

Karar tarihi: 22.10.2015

[Belgeyi Lexpera'da Görüntüle](#)

ihtiyari dava arkadaşlığı • sigorta primi • davaların ayrılması • sebepsiz iktisap • müteselsil sorumluluk • zorunlu dava arkadaşlığı • hizmet tespiti • karşı dava

müteselsilen sorumlu

mecburi dava arkadaşlığı

zorunlu dava arkadaşları

dava arkadaşlığı ihtiyari

Davacılar, davalılardan işverene ait işyerinde 1993-2000 yılları arasında geçen ve Kuruma bildirilmeyen çalışmalarının tespitine karar verilmesini istemişlerdir.

Mahkeme ilamında belirtildiği şekilde, hak düşürücü süre nedeniyle davanın reddine karar vermiştir.

Hükmün, davacılar vekili tarafından temyiz edilmesi üzerine temyiz isteğinin süresinde olduğu anlaşıldıktan ve Tetkik Hakimi tarafından düzenlenen raporla dosyadaki kağıtlar okunduktan sonra işin gereği düşünüldü ve aşağıdaki karar tesbit edildi.

K A R A R

Dava, davacılar Şinasi Kahraman ve A.. C..'ın Mart 1993 tarihinden 2000 tarihine kadar davalı Şiran Belediyesinde geçen ve Kuruma bildirilmeyen sigortalı çalışmalarının tespiti istemine ilişkindir.

Mahkemece, davanın hak düşürücü süre nedeniyle reddine karar verilmiştir.

Dosyadaki kayıt ve belgelerden; 19/07/1996 varide tarihli işe giriş bildirgesi ile davacı Ş.. K..'ın 20/06/1996 tarihinde davalı Ş.. B..nda çalışmaya başladığının bildirildiği, 19/07/1996 varide tarihli işe giriş bildirgesi ile davacı A.. C..'ın 20/06/1996 tarihinde davalı Ş.. B..na ait 8750 sicil numaralı işyerinde çalışmaya başladığının bildirildiği, davacı Ş.. K..'ın 20/06/1996-14/06/2004 tarihleri arasında davalı Ş.. B..na ait 8750 sicil numaralı işyerinden hizmet bildirimlerinin yapıldığı anlaşılmaktadır.

1- Dava Arkadaşlığı Yönünden Yapılan İnceleme;

Yargıtay Hukuk Genel Kurulu'nun 08.07.2009 tarihli, 2009/21-286 Esas ve 2009/328 Karar sayılı ilamında ayrıntıları açıklandığı üzere; Bir davanın birden fazla kişi tarafından veya birden fazla kişi aleyhine açılabilmesi için, aynı tarafta yer alanlar arasında hukuksal bir bağlantının bulunması gerekir. Hukukumuzda, bu bağlantı, karşılığını, dava arkadaşlığı kurumunda bulmaktadır. Dava arkadaşlığı, zorunlu ve ihtiyari dava arkadaşlığı olmak üzere iki ana başlık altında ve zorunlu dava arkadaşlığı da yine kendi içinde maddi ve şekli

olmak üzere ikili ayrımla düzenlenmekte olup, anılan kavramların açıklanmasında yarar vardır.

Dava konusu olan hak, birden fazla kişi arasında ortak olup da, bu hukuki ilişki hakkında, mahkemece, bütün ilgililer için aynı şekilde ve tek bir karar verilmesi gereken hallerde, dava arkadaşlığının maddi bakımdan mecburi olduğunun kabulü gerekir. Diğer bir ifadeyle, bir hakkın, birden fazla kişi tarafından, birlikte veya birden fazla kişiye karşı kullanılmasının zorunlu olduğu hallerde, bu hak dava konusu edildiği zaman, o hakla ilgili birden fazla kişi zorunlu dava arkadaşı durumundadır. Dava arkadaşlığının hangi hallerde mecburi olduğu maddi hukuka göre belirlenir. Zorunlu dava arkadaşlığında; dava arkadaşları arasındaki ilişki çok sıkı olduğundan, davada birlikte hareket etmek durumundadırlar. Mahkeme ise, dava sonunda, zorunlu dava arkadaşlarının hepsi hakkında aynı ve tek bir karar verecektir. Zorunlu dava arkadaşlığında, dava konusu olan hak tektir ve dava arkadaşı sayısı kadar müddeabih bulunmamaktadır.

Bazı hallerde ise, birden fazla kişiye karşı birlikte dava açılmasında maddi bir zorunluluk olmadığı halde, kanun; gerçeğin daha iyi ortaya çıkmasını, taraflar arasındaki hukuki ilişkinin doğru sonuca bağlanmasını sağlamak için, birden fazla kişiye karşı dava açılmasını usulen zorunlu kılmıştır ki, bu durumda şekli bakımdan mecburi dava arkadaşlığı söz konusudur. Böyle bir davada, dava arkadaşları hakkında tek bir karar verilmesi veya dava arkadaşlarının hep birlikte ve aynı şekilde hareket etme zorunluluğunun varlığından söz edilemez.

Açıklanan bu mecburi dava arkadaşlığı halleri dışında ise, dava arkadaşlığı ihtiyaridir. 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun 57. maddesinde; "Birden çok kişi, aşağıdaki hâllerde birlikte dava açabilecekleri gibi aleyhlerine de birlikte dava açılabilir:

a) Davacılar veya davalılar arasında dava konusu olan hak veya borcun, elbirliği ile mülkiyet dışındaki bir sebeple ortak olması.

b) Ortak bir işlemle hepsinin yararına bir hak doğmuş olması veya kendilerinin bu şekilde yükümlülük altına girmeleri.

c) Davaların temelini oluşturan vakıaların ve hukuki sebeplerin aynı veya birbirine benzer olması." şeklinde düzenleme getirilmiştir.

Şu durumda; maddede açıkça sayılan, dava konusu hak ve borcun ortak olması, birden fazla kişinin ortak bir işlem (örneğin sözleşme) ile borç altına girmiş olması, davanın birden fazla kişi hakkında aynı veya benzer sebepten doğmuş olması hallerinde, birden çok kimsenin birlikte dava açması olanaklı olduğu gibi, birlikte aleyhlerine de dava açılabilir.

Alacaklının müteselsil borçluların tümüne veya bunlardan bazısına karşı alacak davası açtığı hallerde davalı müteselsil borçlular; yine, mirasçılar miras bırakanın borçlarından müteselsilen sorumlu olduklarından, birden fazla mirasçıya karşı alacak davası açılması halinde davalı mirasçılar; birden çok kişinin aynı sözleşmeyle borç altına girdiği hallerde bölünebilen bir borç nedeniyle birden çok kişiye karşı birlikte dava açılması halinde, bu kişiler; arasındaki ilişki ihtiyari dava arkadaşlığıdır.

Davanın, birden fazla kişi hakkında aynı veya benzer sebepten doğması haline gelince; aynı sebepten maksat, yalnız hukuki sebep olmayıp, bir olaya, yani aynı vakıaya ve fakat farklı hukuki sebeplere dayanılarak da birden fazla kişinin dava açması veya dava edilmesi olanaklıdır. Örneğin, sebepsiz iktisap hükümlerine göre sorumlu olan kişilere karşı ve haksız fiili birlikte işleyen kişilere karşı birlikte dava açılabilir. Burada da ihtiyari dava arkadaşlığı söz konusudur.

Öte yandan, 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun 166. maddesinin 4. fıkrasında “Davaların aynı veya birbirine benzer sebeplerden doğması ya da biri hakkında verilecek hükmün diğerini etkileyecek nitelikte bulunması durumunda, bağlantı var sayılır.”, 2. fıkrada da; “Davalar, aynı yargı çevrelerinde yer alan aynı düzey ve sıfattaki hukuk mahkemelerinde açılmış ise bağlantı sebebiyle birleştirme ikinci davanın açıldığı mahkemeden talep edilebilir. Birinci davanın açıldığı mahkeme, talebin kabulü ile davaların birleştirilmesine ilişkin kararın kesinleşmesinden itibaren, bununla bağlıdır.” denilmektedir.

Somut olayda, kendilerine ait hizmet sürelerinin tespitini isteyen davacıların aralarında mecburi dava arkadaşlığının kabulü imkansızdır. Bu noktada her iki davacı taraf yönünden davanın tefrik edilmesi yargılamanın sağlıklı yürütülmesi için gereklidir. Aynı ayrı açılıp görülmeleri gerekli bu tür davaların birlikte görülmeleri bu nedenle doğru görülmemiştir.

Yapılacak iş; davacılar arasında mecburi dava arkadaşlığı bulunmadığından HMK' nın 167. maddesi gereğince davaların ayrılmasına karar vermekten ibarettir.

2- Hak Düşürücü Süre Yönünden Yapılan İnceleme;

506 sayılı Yasa'nın 79/10. ve 5510 sayılı Yasa'nın 86/8. maddelerine göre Yönetmelikle tespit edilen belgeleri işveren tarafından verilmeyen veya çalıştıkları Kurumca tespit edilemeyen sigortalılar, çalıştıklarını hizmetlerinin geçtiği yılın sonundan başlayarak 5 yıl içerisinde mahkemeye başvurarak alacakları ilam ile ispatlayabilirlerse, bunların mahkeme kararında belirtilen aylık kazanç toplamaları ile prim ödeme gün sayıları nazara

alınır. Yasada yer alan 5 yıllık süre hak düşürücü olup mahkeme tarafından kendiliğinden nazara alınması gerektiği gibi davacının aynı işyerinde çalışmasını sürdürmesinin veya 5 yıllık hak düşürücü süre içerisinde tekrar aynı işyerine girerek çalışmasının, hak düşürücü sürenin işlemesine engel olmayacağı ve hak düşürücü sürenin, kesilmesi ve durmasının mümkün bulunmadığı hukuksal gerçeği de ortadadır.

İşverenin, çalıştırmış olduğu sigortalılara ait hangi belgeleri Kuruma vermesi gerektiği Kanun'un 79/1.maddesinde açıkça ifade edildiği üzere yönetmeliğe bırakılmıştır. Atıf yapılan Sosyal Sigorta İşlemleri Yönetmeliği'nin dördüncü kısmında işverence verilecek belgeler düzenlenmiştir. Bunlar, aylık sigorta primleri bildirgesi (SSİYön.Madde16) , dört aylık sigorta primleri bordrosu (SSİYön. Madde 17), sigortalı hesap fişi (SSİY. Yön. Madde 18) vs.dir. Yönetmelikte sayılan bu belgelerden birisinin dahi verilmiş olması halinde artık Kanun'un 79/10 (eski 8) maddesinde yer alan hak düşürücü süreden söz edilemez. Yargıtay uygulamasında anılan maddenin yorumu geniş tutulmakta; eğer sayılan belgelerden birisi işveren tarafından verilmişse burada Kurumun işçinin çalışmasından haberdar olduğu ve artık hizmet tespiti davası için hak düşürücü sürenin varlığından söz edilemeyeceği kabul edilmektedir.

Maddede belirtildiği üzere yönetmelikle tespit edilen belgelerin (işe giriş bildirgesi) verilmesi durumunda hak düşürücü süreden bahsedilemeyeceği gibi çalışmaların sigorta müfettiş raporu ile saptanması durumunda da hak düşürücü sürenin geçtiğinden sözedilemeyeceği açıktır. Bir sigortalının askere gitmeden önce çalıştığı işyerini askerliğe müteakip girmesi durumunda hizmet akdi mecburi hizmet nedeniyle kesilmiş olduğundan artık hak düşürücü sürenin oluştuğundan bahsedilemez. Davacıya ödenen ücretten sigorta primi kesilen hallerde, davacının iş ve sosyal sigorta mevzuatının öngördüğü sigorta hak ve yükümlülüklerini yerine getirmesi nedeniyle Kurumun Yasa'dan kaynaklanan denetim ve inceleme görevini yapmaması karşısında hak düşürücü sürenin işlemeyeceği kabul edilmelidir.

Davacının sigortalı çalışmalarının Kuruma kısmen bildirildiği hallerde, eksik bildirimlere yönelik olarak açılan davada hak düşürücü süre işlemeyecektir. (Hukuk Genel Kurulunun 23.06.2004 gün ve 2004/21-369

E, 2004/371 K. sayılı kararı)

Ayrıca çalışmanın blok çalışma niteliğinde olması yani kesintisiz devam etmesi halinde hak düşürücü süreden bahsedilemeyeceği gibi, mevsimlik çalışmanın bulunması ve bu çalışmanın yıllar itibarıyla kesintisiz sürdüğünün kabulü halinde de çalışılmayan dönemde hizmet akdi askıda olduğundan hükme esas alınan 5 yıllık hak düşürücü sürenin başlangıcı olarak, mevsimlik çalışmanın sona erdiği yılın sonu esas alınması gerekir.

Somut olayda, davacıların 20/06/1996 tarihinde davalı işyerinde çalışmaya başladıklarına dair işe giriş bildirgelerinin Kuruma verildiği ve davacılar Ş.. K.'ın 20/06/1996-14/06/2004 tarihleri arasında davalı işyerinden bildirimlerinin yapıldığı anlaşıldığından söz konusu işe giriş bildirgelerinin verilmesinden önceki ve sonraki dönemde çalışmalarının kesintisiz devam etmesi durumunda hak düşürücü sürenin söz konusu olması mümkün değildir.

Yapılacak iş, davacıların 20/06/1996 tarihinde davalı işyerinde çalışmaya başladıklarına dair işe giriş bildirgelerinin Kuruma verildiği anlaşıldığından söz konusu işe giriş bildirgelerinin verilmesinden önceki ve sonraki dönemde davacıların çalışmalarının kesintisiz olup olmadığını araştırmak, çalışmalarının kesintisiz olması durumunda hak düşürücü sürenin söz konusu olamayacağını göz önünde bulundurarak işin esasına girmek, tarafların gösterdikleri delilleri toplamak ve sonucuna göre karar vermekten ibarettir.

3- Davacıların Talepleri Yönünden Yapılan İnceleme;

6100 sayılı HMK'nın "Taleple Bağlılık İlkesi" başlıklı 26. maddesine göre Hâkim, tarafların talep sonuçlarıyla bağlıdır; ondan fazlasına veya başka bir şeye karar veremez. Duruma göre, talep sonucundan daha azına karar verebilir. Hâkimin, tarafların talebiyle bağlı olmadığına ilişkin kanun hükümleri saklıdır.

Dava dilekçesinde davacıların Mart 1993 tarihinden 2000 tarihine kadar davalı Şiran Belediyesinde geçen ve Kuruma bildirilmeyen sigortalı çalışmalarının tespitini istedikleri belirtilmiş olup talep sonuçları açık bir şekilde yazılmamıştır.

Yapılacak iş, davacıların her birinin ayrı ayrı ay ve gün olarak hangi tarihler arasındaki hizmetlerinin tespitini talep ettiklerinin açıklattırmak ve sonucuna göre karar vermekten ibarettir.

Mahkemece, bu maddi ve hukuki olgular gözönünde tutulmaksızın yazılı şekilde hüküm kurulması usul ve yasaya aykırı olup bozma nedenidir.

O halde, davacılar vekilinin bu yönleri amaçlayan temyiz itirazları kabul edilmeli ve hüküm bozulmalıdır.

Hükmün yukarıda açıklanan nedenlerle BOZULMASINA, temyiz harcının istek halinde davacılar iadesine, 22/10/2015 gününde oybirliğiyle karar verildi.

Yargıtay 10. HD., E. 2013/8062 K. 2014/3719 T. 25.2.2014

T.C. Yargıtay Başkanlığı - 10. Hukuk Dairesi

Esas No.: 2013/8062

Karar No.: 2014/3719

Karar tarihi: 25.02.2014

[Belgeyi Lexpera'da Görüntüle](#)

sebepsiz iktisap • sosyal güvenlik kurumu • iş kazası • davanın kabulü • ihtiyari dava arkadaşlığı • müteselsil sorumluluk • zorunlu dava arkadaşlığı • karşı dava • davaların ayrılması

zorunlu dava arkadaşları

mecburi dava arkadaşlığı

dava arkadaşlığı ihtiyari

müteselsilen sorumlu

Mahkemesi : Uzunköprü 1. Asliye Hukuk(İş) Mahkemesi

Tarihi : 07.06.2012

No : 2008/221-2012/423

Davacı : D.. K.. adına Av. S.. B..

Birleşen

Dosya Davacısı : Sosyal Güvenlik Kurumu Başkanlığı adına Av. M.. Ö..

Davalılar : 1- Ç..M..Nak. San. ve Tic. Ltd. Şti. adına Av. K..T.. B..

2- İ.. K..

Asıl dava, davacı sigortalının, iş kazası sonucu uğradığı zarar nedeni ile maddi ve manevi tazminat istemine, birleşen dava ise, davacı Kurumun, iş kazası sonucu sürekli iş göremez duruma gelen sigortalıya yaptığı yardımların rücu tazmini istemine ilişkindir.

Mahkemece, sigortalı tarafından açılan asıl davanın kısmen kabulüne, Kurumca açılan birleşen davanın kabulüne karar verilmiştir.

Hükmün, davalı Ç... M.. Nak. San. ve Tic. Ltd. Şti. avukatı tarafından temyiz edilmesi üzerine, temyiz isteğinin süresinde olduğu anlaşıldıktan ve Tetkik Hâkimi tarafından düzenlenen raporla dosyadaki kağıtlar okunduktan sonra, işin gereği düşünüldü ve aşağıdaki karar tespit edildi.

Yargıtay Hukuk Genel Kurulu'nun 08.07.2009 tarihli, 2009/21-286 Esas ve 2009/328 Karar sayılı ilamında ayrıntıları açıklandığı üzere; bir davanın birden fazla kişi tarafından veya birden fazla kişi aleyhine açılabilmesi için, aynı tarafta yer alanlar arasında hukuksal bir bağlantının bulunması gerekir. Hukukumuzda,

bu bağlantı, karşılığını, dava arkadaşlığı kurumunda bulmaktadır. Dava arkadaşlığı, zorunlu ve ihtiyari dava arkadaşlığı olmak üzere iki ana başlık altında ve zorunlu dava arkadaşlığı da yine kendi içinde maddi ve şekli olmak üzere ikili ayrımla düzenlenmektedir.

Dava konusu olan hak, birden fazla kişi arasında ortak olup da, bu hukuki ilişki hakkında, mahkemece, bütün ilgililer için aynı şekilde ve tek bir karar verilmesi gereken hallerde, dava arkadaşlığının maddi bakımdan mecburi olduğunun kabulü gerekir. Diğer bir ifadeyle, bir hakkın, birden fazla kişi tarafından, birlikte veya birden fazla kişiye karşı kullanılmasının zorunlu olduğu hallerde, bu hak dava konusu edildiği zaman, o hakla ilgili birden fazla kişi zorunlu dava arkadaşı durumundadır. Dava arkadaşlığının hangi hallerde mecburi olduğu maddi hukuka göre belirlenir. Zorunlu dava arkadaşlığında; dava arkadaşları arasındaki ilişki çok sıkı olduğundan, davada birlikte hareket etmek durumundadırlar. Mahkeme ise, dava sonunda, zorunlu dava arkadaşlarının hepsi hakkında aynı ve tek bir karar verecektir. Zorunlu dava arkadaşlığında, dava konusu olan hak tektir ve dava arkadaşı sayısı kadar müddeabih bulunmamaktadır.

Bazı hallerde ise, birden fazla kişiye karşı birlikte dava açılmasında maddi bir zorunluluk olmadığı halde, kanun; gerçeğin daha iyi ortaya çıkmasını, taraflar arasındaki hukuki ilişkinin doğru sonuca bağlanmasını sağlamak için, birden fazla kişiye karşı dava açılmasını usulen zorunlu kılmıştır ki, bu durumda şekli bakımdan mecburi dava arkadaşlığı söz konusudur. Böyle bir davada, dava arkadaşları hakkında tek bir karar verilmesi veya dava arkadaşlarının hep birlikte ve aynı şekilde hareket etme zorunluluğunun varlığından söz edilemez.

Açıklanan bu mecburi dava arkadaşlığı halleri dışında ise, dava arkadaşlığı ihtiyaridir. Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun 57. maddesinde; "Birden çok kişi, aşağıdaki hâllerde birlikte dava açabilecekleri gibi aleyhlerine de birlikte dava açılabilir:

a) Davacılar veya davalılar arasında dava konusu olan hak veya borcun, elbirliği ile mülkiyet dışındaki bir sebeple ortak olması.

b) Ortak bir işlemle hepsinin yararına bir hak doğmuş olması veya kendilerinin bu şekilde yükümlülük altına girmeleri.

c) Davaların temelini oluşturan vakıaların ve hukuki sebeplerin aynı veya birbirine benzer olması." şeklinde düzenleme getirilmiştir.

Şu durumda; maddede açıkça sayılan, dava konusu hak ve borcun ortak olması, birden fazla kişinin ortak bir işlem (örneğin sözleşme) ile borç altına girmiş olması, davanın birden fazla kişi hakkında aynı veya benzer sebepten doğmuş olması hallerinde, birden çok kimsenin birlikte dava açması olanaklı olduğu gibi, birlikte aleyhlerine de dava açılabilir.

Alacaklının müteselsil borçluların tümüne veya bunlardan bazısına karşı alacak davası açtığı hallerde davalı müteselsil borçlular; yine, mirasçılar miras bırakanın borçlarından müteselsilen sorumlu olduklarından, birden fazla mirasçıya karşı alacak davası açılması halinde davalı mirasçılar; birden çok kişinin aynı sözleşmeyle borç altına girdiği hallerde bölünebilen bir borç nedeniyle birden çok kişiye karşı birlikte dava açılması halinde, bu kişiler; arasındaki ilişki ihtiyari dava arkadaşlığıdır.

Davanın, birden fazla kişi hakkında aynı veya benzer sebepten doğması haline gelince; aynı sebepten maksat, yalnız hukuki sebep olmayıp, bir olaya, yani aynı vakiaya ve fakat farklı hukuki sebeplere dayanılarak da birden fazla kişinin dava açması veya dava edilmesi olanaklıdır. Örneğin, sebepsiz iktisap hükümlerine göre sorumlu olan kişilere karşı ve haksız fiili birlikte işleyen kişilere karşı birlikte dava açılabilir.

Burada da ihtiyari dava arkadaşlığı söz konusudur.

Öte yandan, Hukuk Muhakemeleri Kanununun 166. maddesinin 4. fıkrasında “Davaların aynı veya birbirine benzer sebeplerden doğması ya da biri hakkında verilecek hükmün diğerini etkileyecek nitelikte bulunması durumunda, bağlantı var sayılır.”, 2. fıkrada da; “Davalar, ayrı yargı çevrelerinde yer alan aynı düzey ve sıfattaki hukuk mahkemelerinde açılmış ise bağlantı sebebiyle birleştirme ikinci davanın açıldığı mahkemeden talep edilebilir. Birinci davanın açıldığı mahkeme, talebin kabulü ile davaların birleştirilmesine ilişkin kararın kesinleşmesinden itibaren, bununla bağlıdır.”denilmektedir.

Yapılan açıklamalar ışığında somut olay değerlendirildiğinde; davacılar arasında zorunlu dava arkadaşlığı şartları bulunmadığı gibi, HMK’nın 57. maddesinde belirtilen ihtiyari dava arkadaşlığı şartlarının da bulunmadığı açık olup, iş kazası sonucu maddi ve manevi tazminat istemine yönelik açılan davalar ile Kurumun rücu tazminatı istemine yönelik açtığı davaların temyiz incelemesinin de Yargıtay’ın farklı Dairelerinde yapılması karşısında, yargılamanın sağlıklı olarak yürütülebilmesi ve uyuşmazlığın kolaylıkla çözüme ulaştırılabilmesi için davacılar tarafından açılan davaların ayrılarak karar verilmesi gerekir.

Mahkemece, bu maddi ve hukuki olgular dikkate alınarak, Hukuk Muhakemeleri Kanununun 167. maddesinin “Mahkeme, yargılamanın iyi bir şekilde yürütülmesini sağlamak için, birlikte açılmış veya sonradan birleştirilmiş davaların ayrılmasına, davanın her aşamasında, talep üzerine veya kendiliğinden karar verebilir. Bu durumda mahkeme, ayrılmasına karar verilen davalara bakmaya devam eder.” hükmü gözetilerek, davaların ayrılması her bir dava yönünden ayrı ayrı hüküm kurulması gerekirken, hatalı değerlendirme ile yazılı şekilde karar verilmesi, usul ve yasaya aykırı olup bozma nedenidir.

0 hâlde, davalılardan Ç.. M.. Nak. San. ve Tic. Ltd. Şti. vekilinin bu yönleri amaçlayan temyiz itirazları kabul edilmeli ve hüküm bozulmalıdır.

Temyiz edilen hükmün yukarıda açıklanan nedenlerle BOZULMASINA, temyiz harcının istek halinde davalılardan Ç.. M..Nak. San. ve Tic. Ltd. Şti.'ye iadesine, 25.02.2014 gününde oybirliğiyle karar verildi.

Yargıtay HGK., E. 2017/2187 K. 2021/621 T. 27.5.2021

T.C. Yargıtay Başkanlığı - Hukuk Genel Kurulu

Esas No.: 2017/2187

Karar No.: 2021/621

Karar tarihi: 27.05.2021

[Belgeyi Lexpera'da Görüntüle](#)

maddi ve manevi tazminat talebi • müteselsil sorumluluk • cevap dilekçesi • davaların ayrılması • davanın kabulü • direnme kararı • görevsizlik kararı • manevi tazminat • ihtiyari dava arkadaşlığı • maddi hata • iş kazası • iş sözleşmesi • sebepsiz iktisap • zorunlu dava arkadaşlığı • tazminat davası

maddi ve manevi tazminat

müteselsilen sorumlu

mecburi dava arkadaşlığı

MAHKEMESİ :İş Mahkemesi

1. Taraflar arasında “işçilik alacağı” davasından dolayı yapılan yargılama sonunda, Elazığ İş Mahkemesince verilen davanın kabulüne ilişkin kararın davalı vekili tarafından temyiz edilmesi üzerine Yargıtay (Kapatılan) 22. Hukuk Dairesi tarafından yapılan inceleme sonunda bozulmuş, Mahkemece Özel Daire bozma kararına karşı direnilmiştir.

2. Direnme kararı davalı vekili tarafından temyiz edilmiştir.

3. Hukuk Genel Kurulunca dosyadaki belgeler incelendikten sonra gereği görüldü:

I. YARGILAMA SÜRECİ

Davacı İstemi:

4. Davacılar vekili tarafından talep edilen iş kazası nedeniyle maddi ve manevi tazminat ile işçilik alacağı istemlerine ilişkin davaların tefrik edilmesi üzerine eldeki davada; fayans ve seramik döşeme ustası olan davacıların davalıya ait işyerinde fayans işinin yapılması karşılığında 8.000TL'ye anlaştıklarını, davacıların süresinde işi tamamladıklarını, anlaşılan miktardan 2.700TL'nin davacılar ödendiğini ancak bakiye ücret alacağının ödenmediğini ileri sürerek davalıdan tahsilini talep etmiştir.

Davalı Cevabı:

5. Davalı vekili cevap dilekçesinde; talep edilen alacağın zamanaşımına uğradığını, davanın sıfat yokluğundan reddinin gerektiğini, müvekkilinin davacılar borcunun bulunmadığını, borca konu olduğu belirtilen işin yapılması için K1 K2 adlı kişiyle anlaşma yaptıklarını, davacıların K3 ile iş ilişkisi içinde bulunduğunu, müvekkilinin K3'e yaptırdığı işin bedelini tamamen ödediğini, K3'in de fayans kalebodur işine ilişkin alacağının kalmadığına ilişkin belge verdiğini ileri sürerek davanın reddini savunmuştur.

Mahkeme Kararı:

6. Elazığ İş Mahkemesinin 04.05.2012 tarihli ve 2011/812 E., 2012/232 K. sayılı kararı ile; davanın niteliği itibariyle sözleşmeye dayalı alacak ve haksız fiile dayalı tazminat davası olduğu taraflar arasında işçi işveren ilişkisinin bulunmadığı, bu nedenle davada asliye hukuk mahkemelerinin görevli olduğu gerekçesiyle görev yönünden davanın reddine karar verilmiştir.

7. Elazığ İş Mahkemesinin yukarıda belirtilen kararının davacılar vekili tarafından temyizi üzerine Yargıtay 21. Hukuk Dairesinin 31.10.2012 tarihli ve 2012/14996 E., 2012/18185 K. sayılı kararı ile; görevsizlik kararı verilmesinin usul ve yasaya aykırı olduğu, taleplerin iş mahkemesinin görevi kapsamında kaldığı ancak işçilik alacağı ile iş kazası nedeniyle talep edilen maddi ve manevi tazminat istemlerinin tefrik edilerek işin esası hakkında bir karar verilmesi gerektiğine değinilerek karar bozulmuştur.

8. Elazığ İş Mahkemesince bozmaya uyulduktan sonra tefrik edilen ücret alacağı istemine ilişkin yapılan yargılama sonucunda verilen 17.07.2013 tarihli ve 2013/269 E., 2013/433 K. sayılı kararı ile; davacıların davalıya ait işyerinde çalıştıkları yine davalıya ait işi yapmış olmalarından dolayı bakiye alacaklarının bulunduğu tanık beyanları ile ispatlandığı gerekçesiyle davanın kabulüne, 5.200TL ücret alacağının davalıdan tahsili ile davacılar K4 , K5 ve K6 'e verilmesine karar verilmiştir.

Özel Daire Bozma Kararı:

9. Elazığ İş Mahkemesinin yukarıda belirtilen kararına karşı süresi içinde davalı vekili temyiz isteminde bulunmuştur.

10. Yargıtay (Kapatılan) 22. Hukuk Dairesinin 10.02.2015 tarihli ve 2014/24373 E., 2015/4337 K. sayılı kararı ile; "...Mahkemece, davacıların tek dava dilekçesi ile açtığı davanın, davalı işverenin aynı olması sebebi ile birlikte görülerek sonuca bağlanması usul hukuku ilkelerine uygun düşmemektedir.

İşçilik alacaklarına ilişkin davalarda her bir işçi için sözleşmenin fesih sebebi, işçilerin çalışma süreleri, ücret miktarı gibi hususlar farklılık arz etmektedir. Her davaya ilişkin deliller birbirinden farklı olduğundan, verilen kararların denetlenmesi de temyiz aşamasında güçleşmektedir. Bu sebeple davaların tefriki cihetine gidilerek her bir işçi için ayrı ayrı karar verilmelidir. Bu yön gözetilmeden sonuca gidilmesi hatalı olup kararın bu sebeple bozulması gerekmiştir..." gerekçesiyle ve bozma nedenine göre sair temyiz itirazlarının incelenmesine yer olmadığı belirtilerek hükmün bozulmasına karar verilmiştir.

Direnme Kararı:

11. Elazığ İş Mahkemesinin 25.11.2015 tarihli ve 2015/389 E., 2015/601 K. sayılı kararı ile; önceki kararda direnilmiştir.

Direnme Kararının Temyizi:

12. Direnme kararı süresi içinde davalı vekili tarafından temyiz edilmiştir.

II. UYUŞMAZLIK

13. Direnme yolu ile Hukuk Genel Kurulu önüne gelen uyuşmazlık; davacı işçiler arasında mecburi ya da ihtiyari dava arkadaşlığı bulunup bulunmadığı buradan varılacak sonuca göre birlikte açılan davaların tefrikinin gerekip gerekmediği noktasında toplanmaktadır.

III. GEREKÇE

14. Bilindiği gibi gerek mülga 5521 sayılı İş Mahkemeleri Kanunu gerekse 25.10.2017 yürürlük tarihi

7036 sayılı İş Mahkemeleri Kanunu'nda ihtiyari ya da mecburi dava arkadaşlığına ilişkin bir hüküm bulunmamaktadır. Ancak her iki Kanunda da hüküm bulunmayan hâllerde 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun (HMK) ilgili hükümlerinin uygulanacağı açıkça düzenlenmiştir.

15. Bu kapsamda 6100 sayılı HMK'nın 57. maddesinde;

“Birden çok kişi, aşağıdaki hallerde birlikte dava açabilecekleri gibi aleyhlerine de birlikte dava açılabilir:

a) Davacılar veya davalılar arasında dava konusu olan hak veya borcun, elbirliği ile mülkiyet dışındaki bir sebeple ortak olması,

b) Ortak bir işlemle hepsinin yararına bir hak doğmuş olması veya kendilerinin bu şekilde yükümlülük altına girmeleri,

c) Davaların temelini oluşturan vakıaların ve hukuki sebeplerin aynı veya birbirine benzer olması”

şeklinde düzenleme getirilmiştir.

16. Şu durumda, maddede açıkça sayılan dava konusu hak ve borcun ortak olması, birden fazla kişinin ortak bir işlem (örneğin sözleşme) ile borç altına girmiş olması, davanın birden fazla kişi hakkında aynı (veya benzer) sebepten doğmuş olması hâllerinde birden çok kimsenin birlikte dava açması olanaklı olduğu gibi, birlikte aleyhlerine de dava açılabilir.

17. Alacaklının müteselsil borçluların tümüne veya bunlardan bazısına karşı alacak davası açtığı hâllerde davalı müteselsil borçlular; yine mirasçılar miras bırakanın borçlarından müteselsilen sorumlu olduklarından birden fazla mirasçıya karşı alacak davası açılması hâlinde davalı mirasçılar; birden çok kişinin aynı sözleşmeyle borç altına girdiği hâllerde bölünebilen bir borç nedeniyle birden çok kişiye karşı birlikte dava açılması hâlinde, bu kişiler arasındaki ilişki ihtiyari dava arkadaşlığıdır.

18. Davanın birden fazla kişi hakkında aynı veya benzer sebepten doğması hâline gelince; aynı sebepten maksat yalnız hukuki sebep olmayıp bir olaya, yani aynı vakıaya ve fakat farklı hukukî sebeplere dayanılarak da birden fazla kişinin dava açması veya dava edilmesi olanaklıdır. Örneğin sebepsiz iktisap hükümlerine göre sorumlu olan kişilere karşı ve haksız fiili birlikte işleyen kişilere karşı birlikte dava açılabilir. Burada da ihtiyari dava arkadaşlığı söz konusudur.

19. 6100 sayılı HMK'nın 58. maddesinde, ihtiyari dava arkadaşlığında davaların birbirinden bağımsız olduğu, dava arkadaşlarından her birinin diğerinden bağımsız olarak hareket edeceği; 59. maddesinde ise mecburi dava arkadaşlığının, bir hakkın birden fazla kimse tarafından birlikte kullanılması veya birden fazla kimseye karşı birlikte ileri sürülmesi ve tamamı hakkında tek hüküm verilmesi gereken hâllerde söz konusu olacağı; 60. maddesinde ise mecburi dava arkadaşlarının ancak birlikte dava açabilecekleri veya aleyhlerine birlikte dava açılabilmesi düzenlenmiştir.

20. Yine 6100 sayılı HMK'nın 166. maddesinde davaların aynı veya birbirine benzer sebeplerden doğması ya da biri hakkında verilecek hükmün diğerini etkileyecek nitelikte bulunması durumunda davaların birleştirilebileceği; 167. maddesinde ise mahkemenin, yargılamanın iyi bir şekilde yürütülmesini sağlamak için birlikte açılmış veya sonradan birleştirilmiş davaların ayrılmasına, davanın her aşamasında talep üzerine veya kendiliğinden karar verebileceği hüküm altına alınmıştır.

21. Tüm bu açıklamalar ışığında somut olay değerlendirildiğinde;

Dava, işçilik alacaklarının tahsili istemine ilişkin olup yasal dayanağını 4857 sayılı İş Kanunu oluşturmaktadır. Belirtildiği gibi birden fazla işçinin birlikte tek dilekçe ile dava açmalarını mümkün kılan herhangi bir yasal düzenleme bulunmamaktadır. İş sözleşmesi ancak taraflar açısından bağlayıcıdır. Ayrıca her işçinin çalışma şekil ve esasları (hizmet süresi, aylık ücret seviyesi, günlük çalışma süresi, yapılan iş ve işin niteliği gibi) farklı olup bu hâli ile aynı hukuki sebebe dayandığı ileri sürülemeyecektir. Bu nedenle davacı işçiler arasında maddi ya da şekli anlamda zorunlu dava arkadaşlığının varlığından söz edilemez.

22. Eldeki davada fayans ve seramik döşeme ustası olan davacılar fayans döşeme işinin yapılması karşılığında davalı ile belli bir bedel karşılığında anlaştıklarını, işin tamamlanmasına rağmen anlaştıkları bedelin eksik ödendiğini ileri sürerek bakiye ücret alacağı talebinde bulunmuşlardır. Bu nedenle aralarında ihtiyari dava arkadaşlığının varlığı kabul edilse dahi bu husus davaların birlikte görülüp sonuçlandırılması için tek başına yeterli değildir. Özellikle işçilik alacakları davalarında işçilerin alacaklarının genellikle aynı sebeple ödenmediği ya da aynı sebeplerle iş sözleşmelerinin feshedildiğine sıklıkla rastlanmaktadır. Bu nedenle birden fazla işçi tarafından tek bir dilekçe ile dava açılabilirliğinin kabulü içinden çıkılması zor problemler yaratabilecektir. O hâlde yargılama faaliyetinin sağlıklı işleyip işlemediği, verilen kararın kanun yolu denetimine elverişliliği ve kararın infaz kabiliyetinin bulunup bulunmadığı hususları da gözetilmelidir.

23. Nitekim aynı ilkeler Hukuk Genel Kurulunun 01.03.2017 tarihli ve 2015/7-3380 E., 2017/378 K. sayılı kararında da vurgulanmıştır.

24. Bunun yanı sıra, 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu'nun prime esas kazançlar başlıklı 80. maddesinin 1. fıkrasının 3 numaralı bendinin (d) alt bendi gereğince ücretlerin hak edildiği aya mal edilmek suretiyle prime tabi tutulacağı düzenlenmiştir. Mahkeme kararının hüküm fıkrasında ise bakiye 5.200TL ücret alacağının davalıdan tahsili ile davacılar K5 , K4 ve K6 'e verilmesine karar verilmiş olup işçilerin aylık ücret miktarı belli değildir. Bu da primlerin nasıl yansıtılması gerektiği hususunda tereddütte yol açmaktadır. Dolayısıyla sosyal güvenlik haklarının olumsuz etkisi bakımından kararın infaza elverişsiz olduğu da belirtilmelidir.

25. Hukuk Genel Kurulunda yapılan görüşmede davacıların kardeş oldukları, fayans işinin beraber alınıp tamamlandığı, aralarında ihtiyari dava arkadaşlığı bulunduğu HMK'nın 57/1-c maddesi anlamında davaların birlikte görülmesinde bir isabetsizlik bulunmadığı, yargılama sırasında da hüküm altına alınan miktarı eşit olarak talep ettikleri dolayısıyla kararın infaza da elverişli olduğu, bu nedenle direnme kararının onanması gerektiği görüşü ileri sürülmüş ise de bu görüş çoğunluk tarafından benimsenmemiştir.

26. Hâl böyle olunca davaların tefriki cihetine gidilerek her bir işçi için ayrı ayrı karar verilmesi gerekirken direnme kararı verilmesi usul ve yasaya aykırıdır.

27. Bu nedenle direnme kararı bozulmalıdır.

28. Öte yandan gerekçeli karar başlığında 07.10.2011 olan dava tarihinin 04.05.2015 olarak belirtilmesi mahallinde düzeltilebilir maddi hata olarak kabul edildiğinden bozma sebebi yapılmamıştır.

IV. SONUÇ:

Açıklanan nedenlerle;

Davalı vekilinin temyiz itirazlarının kabulü ile direnme kararının 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun geçici 3. maddesine göre uygulanmakta olan 1086 sayılı Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanunu'nun 429. maddesi gereğince usulden BOZULMASINA,

İstek hâlinde temyiz peşin harcının yatırana geri verilmesine,

Karar düzeltme yolu kapalı olmak üzere, 27.05.2021 tarihinde yapılan ikinci görüşmede oy çokluğu ile kesin olarak karar verildi.

Yargıtay HGK., E. 2013/1565 K. 2015/1092 T. 25.3.2015

T.C. Yargıtay Başkanlığı - Hukuk Genel Kurulu

Esas No.: 2013/1565

Karar No.: 2015/1092

Karar tarihi: 25.03.2015

[Belgeyi Lexpera'da Görüntüle](#)

davaların birlikte görülmesi • iş sözleşmesinin işçiler tarafından haksız feshi iddiası • ihtiyari dava arkadaşlığı • maddi ve manevi tazminat istemi

DAVALARIN BİRLİKTE GÖRÜLMESİ

İŞ SÖZLEŞMESİNİN İŞÇİLER TARAFINDAN HAKSIZ FESHİ İDDİASI

İHTİYARİ DAVA ARKADAŞLIĞI

MADDİ VE MANEVİ TAZMİNAT İSTEMİ

İŞ KANUNU (4857) Madde 24

İŞ KANUNU (4857) Madde 25

HUKUK MUHAKEMLERİ KANUNU (HMK) (6100) Madde 114

HUKUK MUHAKEMLERİ KANUNU (HMK) (6100) Madde 119

HUKUK MUHAKEMLERİ KANUNU (HMK) (6100) Madde 166

HUKUK MUHAKEMLERİ KANUNU (HMK) (6100) Madde 167

HUKUK USULÜ MUHAKEMLERİ KANUNU(MÜLGA) (1086) Madde 43

HUKUK USULÜ MUHAKEMLERİ KANUNU(MÜLGA) (1086) Madde 46

Taraflar arasındaki “işçilik alacakları ile maddi ve manevi tazminat” davasından dolayı yapılan yargılama sonunda; Aydın 1.İş Mahkemesince asıl ve karşılık davaların dava şartları yokluğundan reddine dair verilen 21.12.2011 gün ve 2011/601 E.- 2011/801 K. sayılı kararın incelenmesi davacı vekili ile davalı-karşı davacılarından S.. A.. ve A.. Y.. vekilleri tarafından istenilmesi üzerine, Yargıtay 22.Hukuk Dairesinin 22.11.2012 gün ve 2012/6221 E.-2012/26112 K. sayılı ilamı ile;

(...Davacı vekili, müdür ve öğretmen olarak çalışan kırkdokuz davalı hakkında tek dava dilekçesi ile birlikte dava açarak davalıların toplu olarak işi bıraktıklarını ve okulun yeni kayıt döneminde davalı aleyhine çalıştıklarını belirterek dava dilekçesinin fesih bildirimi olarak kabul edilip, maddi ve manevi tazminata hükmedilmesini istemiştir.

Bir kısmı karşı davacı da olan davalılar, davaların birlikte görülmemesi gerektiğini, feshin haksız olduğunu, kıdem ve ihbar tazminatı ile fazla mesai ücretini talep ederek davanın reddine karar verilmesini istemişlerdir.

Mahkemece iş sözleşmesinin işveren tarafından haklı nedenle fesih durumunun 4857 sayılı İş Kanunu'nun 25/2.maddesinde düzenlendiğini, davacının bu hakkını doğrudan kullanması gerekirken, dava yolu ile fesih bildiriminde bulunmasında hukuki yararın bulunmadığını bu nedenle dava şartı yokluğundan davanın reddine, karşı davacıların davası yönünden ise henüz iş sözleşmesi feshedilmediğinden kıdem ve ihbar tazminatlarını isteyemeyeceklerinden, diğer alacaklar yönünden de 4857 sayılı Kanun'un 24.maddesine göre sözleşmeyi feshetme hakları alacaklılar bulunduğundan hukuki yararları bulunmadığından dava şartları oluşmadığı gerekçesi ile reddine karar verilmiştir.

Mahkemece verilecek hükmün etkisi bakımından mecburi dava arkadaşlığı, maddi bakımdan mecburi dava arkadaşlığı ve şekli (usûlî) bakımından mecburi dava arkadaşlığı olarak ikiye ayrılmaktadır. Maddi bakımdan mecburi dava arkadaşlığı, maddi hukuka göre bir hakkın birden fazla kimse tarafından birlikte kullanılması veya birden fazla kimseye karşı birlikte ileri sürülmesi ve tamamı hakkında tek hüküm verilmesi zorunlu hallerde söz konusu olur(6100 sayılı HMK.m.59). Şekli (usûlî) bakımından mecburi dava arkadaşlığı ise kanunun özel hükümleri ve davanın niteliğinden kaynaklanan, birden fazla kişiye karşı dava açılmasının ve yürütülmesinin zorunlu olduğu hallerde oluşan dava arkadaşlığına denir Pekcanitez H./Atalay O./Özekes M., Medeni Usul Hukuku, 12.Bası, Ankara 2011, s.223). Somut olaydaki davalıların iş sözleşmelerinin fesih sebebi genelde aynı ise de bu davalılar arasında zorunlu dava arkadaşlığı olduğunu göstermez. Her bir davalının ayrı iş sözleşmeleri ile çalıştıkları, iş sözleşmelerinin eylemli olarak dava tarihinden önce feshedilip edilip edilmediği her bir çalışan açısından ayrı ayrı incelenmesinin gerektiği, karşı davalardaki isteklerin feshe bağlı hakları içerdiğinden öncelikle fesih durumun aydınlatılması ve sayı bakımından kırkdokuz davalı hakkındaki davanın tek dosya üzerinden yürütülmesinde daha sağlıklı sonuca ulaşılabileceğinden beklenemeyeceğinden davaların tefrikine karar verilerek her davalı açısından ayrı ayrı yapılacak yargılama sonucuna göre hüküm kurulmak üzere kararın sair yönleri incelenmeksizin bozulması gerekmiştir...)

gerekçesiyle bozularak dosya yerine geri çevrilmekle, yeniden yapılan yargılama sonunda, mahkemece önceki kararda direnilmiştir.

TEMYİZ EDENLER : Davacı vekili ile davalı-karşı davacılarından A.. Y.. vekilleri

HUKUK GENEL KURULU KARARI

Hukuk Genel Kurulunca incelenerek direnme kararının süresinde temyiz edildiği anlaşıldıktan ve dosyadaki kağıtlar okunduktan sonra gereği görüldü:

Asıl dava, iş sözleşmesinin işçi tarafından haksız feshi nedeniyle maddi ve manevi tazminat istemine, karşı davalar; iş sözleşmesinin işverence haksız feshi nedeniyle işçilik alacaklarının tahsili istemlerine ilişkindir.

Davacı-karşı davalı vekili dava dilekçesinde özetle, davalıların davacı vakfın kurucusu ve sahibi olduğu özel okulun öğretim görevlileri olduğunu, taraflar arasındaki sözleşmeler uyarınca davalıların sözleşme hükümlerine aykırı davranışları halinde kıdem tazminatı ve ekleri dahil hiçbir tazminata hak kazanamayacaklarını, 2011 öğretim yılında davalılardan müdür ve müdür yardımcısı vasfını haiz olanların aynı ilde ve aynı isimde yeni bir okul açılacağı söylentisini yayarak ve yerel basın ile velilerle yaptıkları görüşmelerle okula yeni kayıt yapılmasını engellediklerini oysa sözleşmeleri uyarınca 31.08.2011 tarihine kadar başka bir okulda görev almalarının mümkün olmadığını, davalıların 625 sayılı Özel Öğretim Kurumları Kanunu'nun aradığı şartları sağlayarak Eylül 2011 tarihine kadar okul açmaları mümkün olmamasına rağmen bu konuda velilere aksi beyanda bulunmalarının İş Kanunu'nun 25.maddesine aykırılık teşkil ettiğini, davalıların noter ihbarı ile 21.06.2011 tarihine kadar sözleşmelerini yenilemeleri için davet edilmelerine

rağmen 27.06.2011 günlü matbu yanıtlarla hep birlikte sözleşmeleri yenilemeyeceklerini ihtar ettiklerini, bu davranışın toplu iş bırakma niteliğinde olduğunu, bu nedenle davacı eline ulaşan ihbarların keşidecisi olan davalılar yönünden mevcut sözleşmelerin İş Kanunu'nun 26.maddesinde öngörülen süre içinde fesih yetkilerini kullandıklarını dava ve ihbar ettiklerini belirterek, davalıların iş sözleşmelerinin 4857 sayılı İş Kanunu'nun 25/b, d, g, ğ, h maddeleri gereğince feshi ile bu kararın dava dilekçesi yoluyla bildirilmesini ve maddi ve manevi tazminata hükmedilmesini talep etmiştir.

Bir kısım davalı-karşı davacılar vekili cevap ve karşı dava dilekçelerinde özetle, asıl davanın aralarında mecburi dava arkadaşlığı bulunmayan 47 kişi aleyhine hangi hukuki gerekçe ile birlikte açıldığının belirtilmediğini, dava sebebi ve maddi vakıaların her bir davalı açısından farklı olduğunu belirterek öncelikle tefrik kararı verilmesini talep etmiş, dilekçelerinin karşı davalarına ilişkin kısmında ise davacı-karşı davalının gönderdiği ihtarname ile iş akdini yenilemek için yazılı başvuru yapmayanların müstafi sayılacaklarını bildirilmesi üzerine, davalıların sözleşmeyi yenilemek istemediğini ve 31.08.2011 tarihinden itibaren yasal haklarının ödenmesini istediklerini, davacının ihtarname ile yasal haklarını saklı tuttuğunu ancak fesih bildiriminde bulunmadığını, davacının tutum ve davranışları değerlendirildiğinde çalışanların iş akitlerini feshetmek için muhtelif yıldırma yöntemlerine başvurduğu ve sonuçta iş akdinin haksız ve kötüniyetli feshedildiğinin açık olduğunu belirterek, iş akdinin işverence haksız feshi nedeniyle ihbar, kıdem ve kötüniyet tazminatı ile fazla mesai, hafta tatili, yıllık izin ücreti, bakiye ücret alacaklarının tahsilini talep etmiştir.

Diğer davalılar, davaya cevap vermemiştir.

Mahkemece işverenin şartlar oluştuğunda yani davalıların İş Kanunu'nun 25/II.maddesinde belirtilen ahlak ve iyi niyet kurallarına aykırı davrandığını gördüğü anda derhal fesih hakkını kullanması halinde daha kolay, daha ucuz, daha kısa sürede sonuç alabileceği halde bu hakkını kullanmayıp dava açarak hem masraflı, hem daha uzun bir süreçte sonuçlanacak bir hükmü talep ettiğini, bu nedenle davacı işverenin bu davayı açmakta korunmaya değer hukuki bir yararının bulunmadığı, kanunun kendisine yüklediği hakkı kullandığında zaten sonuç elde edebileceği anlaşıldığından asıl davanın dava şartları yokluğundan reddine karar verilmesi gerektiği; karşı davalar yönünden ise karşı dava açan bir kısım davalıların da dava açtıkları sırada iş akitleri henüz devam ederken kıdem ve ihbar tazminatı talep edemeyecekleri gibi kendilerine ödenmeyen maaş alacakları için de yine İş Kanunu'nun 24. maddesine göre derhal fesih hakkını kullanabilecekleri gerekçesiyle karşı davalar yönünden de davanın dava şartları yokluğundan reddine karar verilmesi gerektiği, bunun hakkaniyete daha uygun olacağı gerekçesiyle, "açılan davanın ve karşı davaların dava şartları yokluğundan reddine" dair verilen kararın, davacı vekili ile davalı-karşı davacılarından S.. A..ve A.. Y.. vekillerinin temyizi üzerine Özel Daire tarafından yukarıda açıklanan gerekçelerle bozulması üzerine Mahkemece, " tarafların iş sözleşmelerini yenilemeyecekleri hususunda iradelerinin birleştiği, bu nedenle birbirlerinden herhangi bir tazminat talep edemeyecekleri ve bu davayı açmakta HMK'nun 114/h bendine göre hukukça korunmaya değer yararlarının bulunmadığı anlaşıldığından, diğer hak ve alacaklar yönünden de sözleşmeler henüz sona ermeden dava açıldığı belirlendiğinden, ayrıca HMK'nun 119.maddesine göre düzenlenmiş dava dilekçeleri bulunmadığı ve açılan davaların ön şart yokluğu nedeniyle reddine karar verilmesinin hakkaniyete daha uygun olacağı" gerekçeleriyle direnme kararı verilmiştir.

Direnme kararı davacı-karşı davalı ile davalı-karşı davacılarından A.. Y.. vekili tarafından temyiz edilmiştir.

Uyuşmazlık, davalılara karşı birlikte açılan davaların tefriki gerekip gerekmediği noktasında toplanmaktadır.

Öncelikle belirtilmelidir ki, bir davanın birden fazla kişi tarafından veya birden fazla kişi aleyhine açılabilmesi için, aynı tarafta yer alanlar arasında hukuksal bir bağlantının bulunması gerekir. Hukukumuzda,

bu bağlantı karşılığını, dava arkadaşlığı kurumunda bulmaktadır.

Dava arkadaşlığı; zorunlu ve ihtiyari dava arkadaşlığı olmak üzere iki ana başlık altında toplanmaktadır. Zorunlu dava arkadaşlığı da, yine kendi içinde maddi ve şekli dava arkadaşlığı olmak üzere ikili ayrımla düzenlenmektedir.

Dava konusu olan hak, birden fazla kişi arasında ortak olup da, bu hukuki ilişki hakkında mahkemece bütün ilgililer için aynı şekilde ve tek bir karar verilmesi gereken hallerde dava arkadaşlığının maddi bakımdan zorunlu olduğunun kabulü gerekir. Diğer bir ifadeyle, bir hakkın birden fazla kişi tarafından birlikte veya birden fazla kişiye karşı kullanılmasının zorunlu olduğu hallerde, birden fazla kişi zorunlu dava arkadaşlarıdır. Dava arkadaşlığının hangi hallerde zorunlu olduğu maddi hukuka göre belirlenir. Zorunlu dava arkadaşlığında; dava arkadaşları arasındaki ilişki çok sıkı olduğundan, davada birlikte hareket etmek durumundadırlar. Mahkeme ise, dava sonunda zorunlu dava arkadaşlarının hepsi hakkında tek bir karar verecektir. Zorunlu dava arkadaşlığında dava konusu olan hak tektir ve dava arkadaşı sayısı kadar müddeabih bulunmamaktadır.

Bazı hallerde ise, birden fazla kişiye karşı birlikte dava açılmasında maddi bir zorunluluk olmadığı halde kanun; gerçeğin daha iyi ortaya çıkmasını, taraflar arasındaki hukuki ilişkinin doğru sonuca bağlanmasını sağlamak için, birden fazla kişiye karşı dava açılmasını usulen zorunlu kılmıştır ki, bu durumda şekli bakımdan zorunlu dava arkadaşlığı söz konusudur. Böyle bir davada, dava arkadaşları hakkında tek bir karar verilmesi veya dava arkadaşlarının hep birlikte ve aynı şekilde hareket etme zorunluluğunun varlığından söz edilemez.

Açıklanan bu zorunlu dava arkadaşlığı halleri dışında ise, dava arkadaşlığı ihtiyaridir.

Asıl davanın açıldığı 01.07.2011 tarihinde yürürlükte olan 1086 sayılı Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanunu (HUMK)'nın 43. maddesinde;

“Birden ziyade kimseler aşağıdaki hallerde birlikte dava ikame edebilecekleri gibi birlikte aleyhlerine de dava ikame olunabilir:

1-Müddeiler veya müddeaaaleyhler arasında müddeabih olan hak veya borcun iştirak halinde bulunması veyahut müşterek bir muamele ile hepsinin lehine bir hak taahhüt edilmiş olması veya kendilerinin bu suretle taahhüt altına girmeleri,

2-Davanın, her biri hakkında aynı sebepten neşet etmesi”

şeklinde düzenleme getirilmiştir.

Şu durumda; maddede açıkça sayılan, dava konusu hak ve borcun ortak olması, birden fazla kişinin ortak bir işlem (örneğin sözleşme) ile borç altına girmiş olması, davanın birden fazla kişi hakkında aynı (veya benzer) sebepten doğmuş olması hallerinde birden çok kimsenin birlikte dava açması olanaklı olduğu gibi aleyhlerine de birlikte dava açılabilir.

Alacaklının müteselsil borçluların tümüne veya bunlardan bazısına karşı alacak davası açtığı hallerde davalı müteselsil borçlular; yine mirasçılar miras bırakanın borçlarından müteselsilen sorumlu olduklarından, birden fazla mirasçıya karşı alacak davası açılması halinde davalı mirasçılar; birden çok kişinin aynı sözleşmeyle borç altına girdiği hallerde bölünebilen bir borç nedeniyle birden çok kişiye karşı birlikte dava açılması halinde, bu kişiler arasındaki ilişki ihtiyari dava arkadaşlığıdır.

Davanın birden fazla kişi hakkında aynı veya benzer sebepten doğması haline gelince; aynı sebepten maksat yalnız hukuki sebep olmayıp, bir olaya, yani aynı vakiya ve fakat farklı hukuki sebeplere dayanılarak da birden fazla kişinin dava açması veya dava edilmesi olanaklıdır. Örneğin, sebepsiz iktisap hükümlerine göre sorumlu olan kişilere karşı ve haksız fiili birlikte işleyen kişilere karşı birlikte dava açılabilir. Burada da ihtiyari dava arkadaşlığı söz konusudur.

Öte yandan, HUMK'nun 46.maddesinde;

“Mahkeme, yargılamanın iyi bir şekilde yürütülmesini sağlamak için, birlikte açılmış veya sonradan birleştirilmiş davaların ayrılmasına, davanın her safhasında, istek üzerine veya kendiliğinden karar verebilir”

düzenlemesi yer almaktadır.

Yargılamanın devamı sırasında 01.10.2011 tarihinde 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu yürürlüğe girdiğinden uyuşmazlığın çözümünde anılan Kanun hükümlerinin de irdelenmesinde zorunluluk bulunmaktadır.

6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun 166. maddesinde;

“(1)Aynı yargı çevresinde yer alan aynı düzey ve sıfattaki hukuk mahkemelerinde açılmış davalar, aralarında bağlantı bulunması durumunda, davanın her aşamasında, talep üzerine veya kendiliğinden ilk davanın açıldığı mahkemede birleştirilebilir. Birleştirme kararı, ikinci davanın açıldığı mahkemece verilir ve bu karar, diğer mahkemeyi bağlar.

(2)Davalar, aynı yargı çevrelerinde yer alan aynı düzey ve sıfattaki hukuk mahkemelerinde açılmış ise bağlantı sebebiyle birleştirme ikinci davanın açıldığı mahkemeden talep edilebilir. Birinci davanın açıldığı mahkeme, talebin kabulü ile davaların birleştirilmesine ilişkin kararın kesinleşmesinden itibaren, bununla bağlıdır.

(3)Birleştirme kararı, derhâl ilk davanın açıldığı mahkemeye bildirilir.

(4)Davaların aynı veya birbirine benzer sebeplerden doğması ya da biri hakkında verilecek hükmün diğerini etkileyecek nitelikte bulunması durumunda, bağlantı var sayılır.

(5)İstinaf incelemesi ayrı dairelerde yapılması gereken davaların da bu madde hükmüne göre birleştirilmesine karar verilebilir. Bu hâlde istinaf incelemesi, birleştirilen davalarda uyuşmazlığı doğuran asıl hukuki ilişkiye ait kararı inceleyen bölge adliye mahkemesi dairesinde yapılır.”

hükmü yer almakta olup,

Yine aynı Kanun'un 167.maddesinde;

“(1)Mahkeme, yargılamanın iyi bir şekilde yürütülmesini sağlamak için, birlikte açılmış veya sonradan birleştirilmiş davaların ayrılmasına, davanın her aşamasında, talep üzerine veya kendiliğinden karar verebilir. Bu durumda mahkeme, ayrılmasına karar verilen davalara bakmaya devam eder.”

düzenlemesine yer verilmiştir.

Açıklanan mevzuatın incelenmesinde gerek 1086 sayılı HUMK gerekse 6100 sayılı HMK hükümleri uyarınca hâkim, aralarında bağlantı bulunduğu iddiası ile birlikte açılmış davalarda, yargılamanın daha iyi bir şekilde yürütülmesini sağlamak için, davanın her safhasında istek üzerine veya kendiliğinden davaların

ayrılmasına karar verebilir.

Tüm bu açıklamalar ışığında somut olay değerlendirildiğinde; davalılar arasında zorunlu dava arkadaşlığı bulunmadığı açıktır. Ancak işveren tek bir işlemle, "Başvuruya Davet" bildiri ile tüm davalılardan iş sözleşmelerini 27.06.2011 tarihine kadar yenilemelerini istemiş, davalılar ise birlikte aynı gün aynı noterden ihtarnameler çekerek iş akitlerini yenilemeyeceklerini bildirdiklerinden davalıların ortak işlemle yükümlülük altına sokuldukları; dolayısıyla davaların temelini oluşturan vakıalar ve hukuki sebeplerin aynı olduğu, buna göre davalılar arasında ihtiyari dava arkadaşlığı bulunduğu, ayrıca davaların ayrılmasına karar verilmesi gerektiği yönünde emredici düzenleme bulunmayıp, mahkemenin takdirine bırakılmış olması ve iş mahkemelerinin kuruluş amacının işçilerin hakkını yargı yerleri olan mahkemelerden daha çabuk, kolay ve ucuz bir yolla alabilmelerini, davaların çabukluk ve kolaylıkla yürütülmesi sağlamak olduğu da dikkate alındığında, her davalı açısından ayrı ayrı yargılama yapılmasının usul ekonomisine de uygun düşmeyeceği ve direnme kararını temyiz edenler gözetildiğinde mahkemenin davaların birlikte görülmesi gerektiği yönündeki kabulünün isabetli olduğu sonucuna varılmıştır.

Ne var ki, davacı-karşı davalı vekili ile davalı-karşı davacılarından A.. Y.. vekilinin işin esasına yönelik temyiz itirazları bozma nedenine göre Özel Dairece incelenmemiştir.

O halde, dosyanın davacı-karşı davalı vekili ile davalı-karşı davacılarından A.. Y.. vekilinin diğer temyiz itirazlarının incelenmesi için Özel Daireye gönderilmesi gerekir.

Yukarıda açıklanan nedenlerle direnme uygun olup, davacı-karşı davalı vekili ile davalı-karşı davacılarından A.. Y.. vekilinin bozma nedenine göre daha önce incelenmeyen işin esasına yönelik temyiz itirazlarının incelenmesi için dosyanın Yargıtay 22.Hukuk Dairesine GÖNDERİLMESİNE, 25.03.2015 gününde oybirliği ile karar verildi.

Yargıtay 6. HD., E. 2013/9572 K. 2014/2815 T. 11.3.2014

T.C. Yargıtay Başkanlığı - 6. Hukuk Dairesi

Esas No.: 2013/9572

Karar No.: 2014/2815

Karar tarihi: 11.03.2014

[Belgeyi Lexpera'da Görüntüle](#)

cevap dilekçesi • ihtiyari dava arkadaşlığı • zorunlu dava arkadaşlığı • kira bedeli

mecburi dava arkadaşlığı

Mahalli mahkemesinden verilmiş bulunan yukarıda tarih ve numarası yazılı itirazın iptali davasına dair karar, davacılar tarafından süresi içinde temyiz edilmiş olmakla, dosyadaki bütün kağıtlar okunup gereği görüşülüp düşünüldü.

Dava, ödenmeyen kira bedellerinin tahsili amacıyla başlatılan icra takibine vaki itirazın iptali istemine ilişkindir. Mahkemece davanın reddine karar verilmesi üzerine, hüküm davacılar vekili tarafından temyiz edilmiştir.

Davacılar vekili, dava dilekçesinde, davalının 1.7.2009 başlangıç tarihli kira sözleşmesi ile kiracı olduğunu,kira paralarının ödenmemesi üzerine tahsili amacıyla başlatılan takibe davalı itirazının haksız olduğunu belirterek itirazın iptaline,takibin devamına karar verilmesini talep etmiştir. Davalı vekili, cevap dilekçesinde, davacıların sözleşmede hisselerinin belli olmadığını, davacıların miras bırakanının payına düşen 2012 dönemi kirasının diğer takip dosyasına ödendiğini,2009 yılı kira parasının peşin ödendiğini, 2010-2011 yılı kiralارının da ödeneceğini belirterek davanın reddini savunmuştur. Mahkemece, dava konusu taşınmazın tüm paydaşlar tarafından kiraya verildiğini, paydaşlardan birisinin münhasıran dava açamayacağını, aralarında mecburi dava arkadaşlığı bulunduğu gerekçesiyle davanın reddine karar verilmiştir.

Kira sözleşmesinde birden fazla kiralayan var ise, kira borcu bölünebilen borçlardan olduğundan payları belli olan kiralayanlardan her biri yalnız başına kendi payına düşen kira bedeli için alacak davası açabileceği gibi birlikte de dava açabilir. Kiralayanlar arasındaki ilişki ihtiyari dava arkadaşlığıdır. Payları belli değil ise, kira bedelinin eşit şekilde paylaşılması gerekir.

İcra takibinde ve davada dayanılan ve hükme esas alınan 1.7.2009 başlangıç tarihli ve 4 ay süreli yazılı kira sözleşmesinde aylık kira parasının 1.000 TL olduğu ve kiralayan olarak 9 kiralayan bulunduğu, davacılar G.. T.. ve N.. Ö.'in sözleşmedeki 9 kiralayandan ikisi olduğu görülmektedir. Davacılar, Çeşme İcra Müdürlüğünün 2012/840 esas sayılı icra takip dosyasında 13.8.2012 tarihli takip talebi ile aylık 200 TL'den 2009 Kasım-2010 Haziran, aylık 220 TL'den 2010 Temmuz-2011 Haziran, aylık 242 TL'den 2011 Temmuz-2012 Haziran ve aylık 266,20 TL'den 2012 Temmuz kira parasının tahsilini talep etmiştir. Bu durumda davacı kiralayanların kendi paylarına düşen kira alacağının tahsilini talep etmesinde bir usulsüzlük bulunmamaktadır. Bu nedenle mahkemece işin esasına girilerek esas hakkında bir karar verilmesi gerekirken, taşınmazın tüm paydaşlarca kiraya verildiği ve paydaşlar arasında mecburi dava arkadaşlığı bulunduğu gerekçesiyle davanın reddine karar verilmesi doğru değildir.

Hüküm bu nedenle bozulmalıdır.

Yukarıda açıklanan nedenlerle davacılar vekilinin davalının temyiz itirazlarının kabulü ile 6100 sayılı HMK.ya 6217 Sayılı Kanunla eklenen geçici 3.madde hükmü gözetilerek HUMK.nın 428.maddesi uyarınca hükmün BOZULMASINA, istek halinde peşin alınan temyiz harcının temyiz edene iadesine, 11.03.2014 tarihinde oybirliğiyle karar verildi.